

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6903-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6903-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
CHICKEN BREEDER FARM**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6903-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6903-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
CHICKEN BREEDER FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 132 ตอนพิเศษ 179 ง

วันที่ 4 สิงหาคม พุทธศักราช 2558

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายสรวิศ ธานีโต
นายสมชวน รัตนมังคลานนท์
นางธนิดา หรินทรานนท์	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์
นางสาวคชาภรณ์ เต็มยอด
นายธนิยะ ทรงสุหมัด
นางสาวปริญญา สาครเจริญ	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางอุษา บำรุงพีช
นายชัยศิริ มหันตชัยสกุล	กรรมการ
4. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์นิรัตน์ กองรัตนานันท์
รองศาสตราจารย์ชัยภูมิ บัญชาศักดิ์	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ ภัคภิบุญโญ
รองศาสตราจารย์จักรกริศน์ เนื่องจำนงค์	กรรมการ
6. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
นายสุเมธ ทรัพย์ชูกุล
นายเอกสิงห์ สาเรือง
นายดำเนิน เสาะสีบงาม	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ
นายชลิต ทองมณี
นายวัชระ จำปาเทศ	กรรมการ
8. ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นายจรรยาวัฒน์ ทีปักษ์พันธุ์	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายวีระ วิวิตกรกุล	กรรมการ

10. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย
นายพยุงศักดิ์ สมยานนทนากุล
นางสาวอรรวรรณ ฟ้าข้า
นางสาววิมลรัตน์ เปรมศิริ	กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่พันธุ์	กรรมการ
12. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่ไข่	กรรมการ
13. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่คอมพาร์ทเมนต์ไทย
นายเกษม ตระกูลเลิศวิไล	กรรมการ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำลัง ชุมพลบุญชร
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต	กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นายสงขลา จุลกะเศียน
นายพิทักษ์ ชายสม	กรรมการและเลขานุการ

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ (มกษ. 6903-2552) เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2552 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2552 นั้น เพื่อให้มาตรฐานมีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงมีมติให้ปรับปรุงแก้ไขฉบับเดิมและกำหนดมาตรฐานใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มไก่พันธุ์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 6903-2552. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์.
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. 16 หน้า.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2555. รายงานโครงการศึกษาแนวปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พันธุ์

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6903-2558 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายปิตพงษ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ เพื่อการผลิตสัตว์ปีกประเภทไก่พันธุ์เนื้อและไก่พันธุ์ไข่ ตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตลูกไก่ที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีคุณภาพดี

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ไก่พันธุ์ (chicken breeder) หมายถึง ไก่ปู่-ย่าพันธุ์ (grandparent stock) หรือไก่พ่อ-แม่พันธุ์ (parent stock) ที่สามารถผลิตไข่ ให้ได้ลูกไก่พันธุ์เนื้อหรือพันธุ์ไข่ที่มีคุณภาพดี

2.2 ฟาร์มไก่พันธุ์ (chicken breeder farm) หมายถึง สถานที่เลี้ยงไก่พันธุ์เพื่อการค้า ซึ่งครอบคลุมถึงโรงเรือน สถานที่เก็บอาหารสัตว์ คัดไข่ เก็บไข่ บริเวณทำลายซาก เป็นต้น

2.3 โรงเรือน (chicken house) หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาสำหรับใช้เลี้ยงไก่พันธุ์

2.4 โรงเรือนเปิด (conventional house/opened house) หมายถึง โรงเรือนที่มีสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยจะแปรผันไปตามสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรือน

2.5 โรงเรือนปิด (enclosed house/environmentally controlled house) หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง ให้เหมาะสมต่อความต้องการของไก่พันธุ์

3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์

รายการ	ข้อกำหนด
1. องค์ประกอบฟาร์ม (1) สถานที่ตั้ง	1.1 ต้องได้รับการยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น
	1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงไก่พันธุ์ และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์
	1.3 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ
(2) ฝูงและลักษณะฟาร์ม	1.4 พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงไก่พันธุ์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสัตว์ มีรั้วรอบพื้นที่การเลี้ยงอย่างเหมาะสม
	1.5 แยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ เก็บอาหารสัตว์ เก็บอุปกรณ์ ทำลายซากสัตว์ ห้องคัดไข่ ห้องเก็บไข่ ที่พักอาศัย
(3) โรงเรือน	1.6 ต้องแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ง่ายต่อการบำรุงรักษา ทำความสะอาด และมีการระบายอากาศที่ดี
	1.7 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่พันธุ์
	1.8 มีการควบคุมสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือนให้เหมาะสมกับสายพันธุ์ ขนาดและอายุของไก่พันธุ์
2. อาหารสำหรับไก่พันธุ์	2.1 มีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.2 การผสมยาในอาหาร ต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม มีสถานที่หรือระบบการจัดการที่แยกเก็บอาหารสัตว์ผสมยา ออกจากการเก็บอาหารทั่วไปและมีป้ายบ่งชี้
	2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้น และเก็บรักษาอาหารสัตว์ในสภาพที่ป้องกันการปนเปื้อนและเสื่อมสภาพ
	2.4 การให้อาหารควรใช้ภาชนะที่สะอาดและเหมาะสมกับอายุ จำนวน ขนาดของไก่ และจัดวางในตำแหน่งที่ไก่ทุกตัวเข้าถึงอาหารสัตว์ได้

รายการ	ข้อกำหนด
3. น้ำสำหรับไก่พันธุ์	<p>3.1 แหล่งน้ำใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่ป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย</p> <p>3.2 น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่และใช้ในฟาร์ม ต้องเป็นน้ำที่สะอาด เหมาะสมในการใช้งาน</p> <p>3.3 ไก่ทุกตัวมีโอกาสเข้าถึงน้ำได้</p>
4. การจัดการฟาร์ม (1) คู่มือการจัดการฟาร์ม	4.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับไก่พันธุ์ การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการบันทึกข้อมูล
(2) บุคลากร	<p>4.2 จำนวนบุคลากรพอเหมาะกับจำนวนไก่พันธุ์ที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน</p> <p>4.3 บุคลากรต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้จัดการฟาร์มไก่พันธุ์ได้</p> <p>4.4 มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง และใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก</p> <p>4.5 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน</p>
(3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา	<p>4.6 โรงเรือนและอุปกรณ์ ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ</p> <p>4.7 มีการบำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อไก่พันธุ์และผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>4.8 หลังจากปลดไก่พันธุ์ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ ตรวจประสิทธิภาพการทำความสะอาด เช่น การป้ายเชื้อ (swab) บริเวณที่ไก่เคยอยู่ เพื่อนำไปเพาะเชื้อ และปิดพักโรงเรือนตามระยะเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด</p> <p>4.9 วัสดุรองพื้นที่ใช้ภายในโรงเรือนและวัสดุรองรัง ต้อง สะอาดและแห้ง มีการฆ่าเชืวก่อนนำมาใช้หรือก่อนนำไก่เข้าเลี้ยง</p>
(4) การจัดการไข่	4.10 มีการเก็บไข่ ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อไข่ฟักอย่างถูกสุขลักษณะ และเก็บไข่ฟักไว้ในห้องเก็บไข่ที่มีสภาพเหมาะสม

รายการ	ข้อกำหนด
(5) การใช้สารเคมี	4.11 สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในกระบวนการต่างๆ ให้ใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
5. สุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค	<p>5.1 การป้องกันและควบคุมโรคต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม</p> <p>5.2 มีการป้องกันและฆ่าเชื้อยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้า-ออกฟาร์มหรือโรงเรือน รวมถึงมีการจัดบันทึกการผ่านเข้า-ออกจากฟาร์มที่สามารถตรวจสอบได้</p> <p>5.3 มีแผนการเฝ้าระวังโรค เพื่อควบคุมและกำจัดโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>5.4 ไก่ทุกตัวต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคตามแผนการให้วัคซีน และสุ่มตรวจระดับภูมิคุ้มกันโรคที่สำคัญ เพื่อทราบสถานะของภูมิคุ้มกันโรคในปัจจุบัน และเป็นข้อมูลกำหนดแผนการป้องกันโรคอย่างเหมาะสม</p> <p>5.5 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์</p>
(2) การบำบัดโรคสัตว์	5.6 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดใน มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์
6. สวัสดิภาพสัตว์	6.1 ดูแลไก่พันธุ์ให้มีความเป็นอยู่ที่สบาย และหากไก่พันธุ์ป่วย บาดเจ็บหรือพิการ ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมาน
7. สิ่งแวดล้อม	<p>7.1 การกำจัดซากไก่พันธุ์ให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม</p> <p>7.2 มีการป้องกันการรั่วไหลของน้ำเสีย หากกรณีต้องปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะให้บำบัดน้ำเสียจากฟาร์มตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>7.3 การจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย ควรรวบรวมไว้ในภาชนะซึ่งมีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดอย่างเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>7.4 ก่อนเคลื่อนย้ายวัสดุรองพื้นหลังการปลดไถ ต้องป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้น</p> <hr/> <p>7.5 ในกรณีเป็นขยะติดเชื้อ ให้แยกทำลายตามดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มและกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม</p>
8. การบันทึกข้อมูล	<p>8.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์ม ทั้งนี้ครอบคลุม</p> <p>8.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารฟาร์ม เช่น การจัดแบ่งโครงสร้างการดำเนินงาน จำนวนแรงงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ข้อมูลด้านสุขภาพ ประวัติและการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม</p> <hr/> <p>8.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต เช่น ข้อมูลฝูงสัตว์ อาหารสัตว์ การจัดการฟาร์ม</p> <hr/> <p>8.1.3 ข้อมูลการควบคุมป้องกันและบำบัดโรค เช่น ข้อมูลการใช้ยา วัคซีน สารเคมี และไบโสังยาสัตว์</p> <hr/> <p>8.2 ให้เก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี</p>